

Bijlage 10 Internationale Sociale Voorwaarden

Introductie

Overheden verwachten van bedrijven dat zij internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO). Dit houdt in dat zij rekening houden met mensenrechten, arbeidsomstandigheden en milieu en (mogelijke) misstanden in hun waardeketens aanpakken. Overheden stellen daarom voorwaarden aan bedrijven die aan hen leveren. Een opdrachtnemer geeft hier tijdens de looptijd van het contract invulling aan door het uitvoeren van gepaste zorgvuldigheid ('*due diligence*'). Gepaste zorgvuldigheid is een doorlopend proces van zes stappen dat bedrijven helpt bij het in kaart brengen en aanpakken van risico's op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en milieu. Dit proces is gebaseerd op de [OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen](#) (OESO-richtlijnen) en de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#) (UNGPs). Deze internationale normen worden al meer dan een decennium toegepast. Ook vormen deze normen een belangrijk onderdeel van wetgeving op het gebied van IMVO, zoals de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive* (CSDDD) en de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD).

Toepassing binnen de Rijksinkoop

Voor waardeketens van bepaalde inkoopcategorieën binnen het Rijk geldt dat er een significant risico op misstanden op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden en milieu bestaat: de zogenaamde risicocategorieën.¹ Voor deze risicocategorieën moet het Rijk bij aanbestedingen gelijk aan of groter dan de Europese drempelwaarde, eisen rondom gepaste zorgvuldigheid (International Sociale Voorwaarden (ISV)) verplicht opnemen. Buiten deze risicocategorieën kan het Rijk dit ook doen.

Het is van belang dat de inspanning van de opdrachtnemer proportioneel is, oftewel in verhouding staat met de omvang en het voorwerp van de opdracht. Onderstaande bestekteksten beschrijven op hoofdlijnen de eisen op het gebied van gepaste zorgvuldigheid en ISV. Deze neemt u, indien van toepassing, allemaal op als eis (uitvoeringsvoorwaarde).² De bijlage geeft meer uitleg over het effectief toepassen van gepaste zorgvuldigheid en dient meegestuurd te worden met de bestektekst.

Expertisecentrum Aanbesteden [PIANOo](#) biedt meer achtergrondinformatie over de toepassing van ISV in het inkoopproces. Deze ondersteuning helpt publieke inkopers met advies over ISV in een concrete aanbesteding.

Tekst voor Programma van Eisen

Eisen met betrekking tot Internationale Sociale Voorwaarden (gepaste zorgvuldigheid)	
Eis	Tekst
1	<u>Integreer Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in beleid en managementsystemen</u>

¹ De acht risicocategorieën die de Rijksoverheid voor haar inkopen heeft vastgesteld zijn: Bedrijfskleding; Consumptieve dienstverlening (Catering en Grondstoffenmanagement en afvalzorg); Energie; Werkplekomgeving; Laboratorium; ICT werkomgeving Rijk; Datacenters; Connectiviteit (Dataverbindingen en 4G en 5G mobiele dataverbindingen).

² Bij kortlopende contracten (< 1 jaar) kan een selectie van de eerste stap(pen) van gepaste zorgvuldigheid gemaakt worden.

	<p>De opdrachtnemer moet uiterlijk [3 maanden³] na startdatum van de opdracht een IMVO-beleid opstellen of aan opdrachtgever aantonen dat dit beleid reeds bestaat. In dit document omschrijft de opdrachtnemer wat hij van zichzelf en anderen verwacht om risico's voor mens en milieu in de waardeketen te identificeren en aan te pakken. Hieruit blijkt dat de opdrachtgever de OESO-richtlijnen en de UNGPs onderschrijft.</p> <p>De belangrijkste aspecten van het beleid moeten gecommuniceerd worden aan andere zakelijke relaties in de waardeketen.</p>
2	<p><u>Identificeer en beoordeel (mogelijke) negatieve gevolgen van de activiteiten, producten of diensten van de onderneming voor mens en milieu</u></p> <p>Uiterlijk [6 maanden] na startdatum van de opdracht levert de opdrachtnemer aan opdrachtgever een risicoanalyse aan.</p> <p>Daarin neemt de opdrachtnemer het volgende op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een beschrijving van de waardeketen(s) van de producten en/ of diensten van het bedrijf; - een analyse van de risico's op schending van rechten op het gebied van mens en milieu in deze waardeketens; - inzage in de wijze waarop de opdrachtnemer deze risico's veroorzaakt, daarbij betrokken, of gelieerd is; - een prioritering van deze risico's op basis van ernst en waarschijnlijkheid. Indien nodig, beziet opdrachtgever in overleg met relevante stakeholders welke +/- 3 risico's prioriteit moeten krijgen.
3	<p><u>Stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen</u></p> <p>De opdrachtnemer moet activiteiten die negatieve gevolgen veroorzaken op het gebied van mens en milieu, en/of aan zulke gevolgen bijdragen, aanpakken. De opdrachtnemer moet doelgerichte plannen hebben of opstellen om (mogelijke) negatieve gevolgen te stoppen, te voorkomen en/of te beperken.</p> <p>Uiterlijk [9 maanden] na startdatum van de opdracht verstrekt de opdrachtnemer aan opdrachtgever een plan van aanpak om de risico's die in de risicoanalyse (stap 2) zijn vermeld te voorkomen, verkleinen en/of weg te nemen.</p> <p>In het plan van aanpak neemt de opdrachtnemer in ieder geval het volgende op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een overzicht en beschrijving van de inspanning die de opdrachtnemer zal leveren om de risico's binnen de waardeketen(s) van de aan de opdrachtgever geleverde producten en/of diensten te mitigeren (SMART); • een planning ten aanzien van de maatregelen die de opdrachtnemer zal leveren. <p>Het plan van aanpak moet inzichtelijk maken hoe de inspanningen volgens de opdrachtnemer leiden tot een concrete aanpak van de risico's die op basis van de risicoanalyse (stap 2) geprioriteerd zijn. Als het niet mogelijk is om alle risico's aan te pakken, moet worden begonnen met de meest ernstige risico's. Opdrachtnemer maakt in dat geval inzichtelijk voor opdrachtgever waarom niet alle risico's aangepakt konden worden.</p>

³ De tijdsplan binnen haken betreft een streeftijd; opdrachtgever kan er bij toepassing van dit beleidskader voor kiezen om deze termijn aan te passen om deze meer passend te maken in de concrete context van de aanbesteding (bv. gezien de looptijd van het contract en/of de imvo-volwassenheid van de betreffende markt).

4	<p><u>Monitor de praktische toepassingen en resultaten</u></p> <p>De opdrachtnemer monitort de praktische toepassing en effectiviteit van de maatregelen. Tijdens de contractperiode rapporteert de opdrachtnemer jaarlijks <i>[binnen 12 maanden na start contract en daarop volgende contractjaren / of in geval van een korter lopende overeenkomst: voor de afronding daarvan]</i> aan opdrachtgever over diens inzet ten aanzien van het naleven van het gepaste zorgvuldigheidsproces. De opdrachtnemer gebruikt de conclusies van de monitoring om deze processen te verbeteren.</p> <p>De rapportage aan de opdrachtgever bevat in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een geüpdatete risicoanalyse (zoals beschreven onder stap 2); - een beschrijving van de maatregelen die (in het jaar waarover gerapporteerd wordt) zijn genomen om risico's te verminderen en eventuele misstanden op het gebied van mensenrechten en milieu in de waardeketen te verhelpen (zoals beschreven onder stap 3); - een beschrijving van de resultaten van de genomen maatregelen. <p>Indien niet alle onderdelen van de rapportage in het Nederlands of Engels worden opgesteld, moet er binnen de overeengekomen periode voor het aanleveren van de [jaarlijkse]rapportage een samenvatting in een van deze twee talen beschikbaar worden gemaakt voor de opdrachtgever. De rapportage wordt aan de opdrachtgever verstrekt. Deze hoeft niet publiek gemaakt te worden.</p>
5	<p><u>Communiceer hoe negatieve gevolgen worden aangepakt</u></p> <p>De opdrachtnemer moet buiten zijn eigen organisatie communiceren over diens inspanningen en resultaten op het gebied van gepaste zorgvuldigheid.</p> <p>De communicatie kan onderdeel zijn van een rapportage die gaat over een breder deel van de activiteiten van de opdrachtnemer, zoals een (duurzaamheids)jaarverslag. De opdrachtnemer kan de communicatie op diens website plaatsen of deze op een andere manier toegankelijk maken voor stakeholders. De opdrachtnemer moet deze communicatie minstens eenmaal per jaar ter beschikking stellen aan de opdrachtgever.</p>
6	<p><u>Zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee (indien van toepassing)</u></p> <p>Als de opdrachtnemer vaststelt dat hij als gevolg van deze opdracht negatieve gevolgen op het gebied van mens en milieu heeft veroorzaakt en/of eraan heeft bijgedragen, moet hij deze herstellen of aan herstel meewerken.</p>

Tekst voor in Overeenkomst:

- 1.1 Opdrachtnemer leeft de Internationale Sociale Voorwaarden na conform het gestelde in het programma van eisen.